

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:
celo leto K 24—
pol leta 12—
četrt leta 6—
na mesec 2—

v upravnistvu prejeman:
celo leto K 22—
pol leta 11—
četrt leta 5-50
na mesec 1-90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knaflova ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izhaaja vsak dan zvečer izzemski nedelje in praznike.

Inserati veljajo: peterostopna peti vrsta za enkrat po 16 vin., za dvakrat po 14 vin., za trikrat ali večkrat po 12 vin. Parte in zahvala vrsta 20 vin. Poslano vrsta 30 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.
Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati i. t. d., to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.
„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:
celo leto K 25—
pol leta 13—
četrt leta 6-50
na mesec 2-30

za Nemčijo:
celo leto K 30—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto K 35—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka.
Upravnistvo (spodaj, dvorišče levo), Knaflova ulica št. 5, telefon št. 85.

Kranjski deželni zbor.

(Nadaljevanje seje dne 2. oktobra ob 4. popoldne.)

Seja je bila odprta ob 4. uri 15 minut popoldne in pričela se je generalna debata o vladni predlogi glede dopolnila zemljiških knjig.

Prvi je govoril proti poslanec dr. Eger, ki je naglašal, da je predloženi zakonski načrt naravnost protizakonit, ker nasprotuje § 21. državnega zemljišnega zakona in je izjavil, da bo glasoval proti predlogi.

Dr. Egerjeva izjava je zavrnil vladni zastopnik sodni svetnik Sturm.

Ko je govoril še posl. Piber, je zbornica prešla v podrobno debato.

Kot prvi je posegel v debato poslanec dr. Lampe in predlagal, naj se vladna predloga izroči deželnemu odboru, ki jo naj v sporazumu z vladno izpolni ter jo deželnemu zboru predloži v prihodnjem zasedanju.

Vladni zastopnik Sturm je nasprotno Lampetovemu predlogu, ki pa je bil sprejet z glasovi klerikalcev.

Odgovor barona Schwarza na interpelacijo poslanca Ribnikarja o porotniških imenikih.

Deželni glavar: G. deželni predsednik ima besedo, da odgovori na neko interpelacijo.

Baron Schwarz je odgovarjal na interpelacijo posl. Ribnikarja glede porotniških imenikov, izjavil med drugim:

Deželni odbor je res izdal okrožnico na županstva glede sestave porotniških list. V tej okrožnici se izjavlja, da hoče deželni odbor podpirati in poučevati ter iti županstvom na roko pri sestavi. Ni pa zahtevano, da naj se imeniki predložijo deželnemu odboru, pač pa, da se naj vroče do 10. septembra dotičnemu okrajnemu glavarstvu. Ker se torej ni zgodilo nič protizakonitega, ni vlada smatrala za potrebno, intervenirati.

O odgovoru deželnega predsednika se je na predlog posl. Demšarja in dr. Novaka otvorila debata.

Predno se je razprava pričela, je deželni glavar prekinil sejo za 5 minut.

Ko se je seja zopet otvorila, je dobil besedo posl. dr. Krek, ki je naglašal med drugim: Zadovoljiti se

moramo z odgovorom samo v toliko, ker je deželni predsednik izrecno priznal, da je deželni odbor v zadevi porotniških imenikov pravilno postopal.

Oglašam se k besedi samo zato, da se v stvar čim najgloblje posveti in o nji čim najintenzivneje razpravljamo, zato bom najprej prečital resolucije, ki jih nameravam staviti. Te resolucije so:

1. Deželni zbor jemlje odgovor deželnega predsednika na znanje in ga odobruje.

2. Deželna vlada naj poskrbi, da se bo zakon o porotniških strogo izpolnjeval.

3. Vlada naj poskrbi, da se uveljavi v gosposki zbornici že sklenjena reforma porotniških sodišč.

Govornik je nato na dolgo in široko razkladal vse dobre in slabe strani porotniških sodišč in dokazoval potrebo reforme teh sodišč. Posebno je poudarjal pogubnost porotnih sodišč v tiskovnih stvarih, naglašajoč, da izpričuje pogubnost porotniških sodišč v tiskovnih stvarih tudi dejstvo, da je »Slovenec« pred poroto redno obsojen. »Slovenski Narod« pa oproščen. (Klerikalci ploskajo, zlasti dr. Lampe.)

Krekova donjuanska afera. — Klerikalna komedija, ki pa je zgrešila svoj namen!

Nato je jel dr. Krek kričaje kakor tuleč derviš v maloazijskem Skutariju, razpravljati, kakor je sam rekel, o svoji donjuanski aferi. Imena osebe, ki je bila subjekt te donjuanske afere, se je skrbno izogibal izreči.

Ta ženska, je vpil, s katero sem prišel po krivdi zdravnika za histerične bolnike v dotiko, mi je povzročila neznansko bol in gorje. Toda njej oproščam, obračam pa se proti tistemu časopisu, ki me je radi te afere postavilo na sramotilni oder, me osramotilo pred vso javnostjo ter napelo vse svoje sile, da bi mi s pomočjo te afere odjedlo itak skromni kosček kruha. (Klerikalci, ki so se zbrali okrog Kreka, burno — ploskali in kričali: Živio Krek! Napredni poslanci mirno motrijo ta očividno inscenirani tragikomični prizor.)

In proti temu sem brez orožja, ker je med 36 porotniki samo — 8 klerikalcev. Zato mi je tudi nemogoče boj proti korupciji, proti laži in obreko-

vanju.

Zategadelj tudi pravim, namera in ne pogojno, kakor dr. Lampe, da ona oseba laže in obrekuje (pri teh besedah je dr. Krek z vso silo s pestjo tresnil ob svoj pult) samo z ozirom na to, ker računa s tem, da bodo liberalni porotniki — krivo prisegli in krivo sodili. (Klerikalci hrupno aplavdirajo in se zvedavo ozirajo na napredne poslance, ki hladno do dna duše in mirno sede na svojih prostorih. In obrazih klerikalcev je čitalo veliko razočaranje, ker se tudi ta provokacija ni posrečila.)

Moja očitavanja ne gredo proti oni osebi, ki se mi smili, ampak proti onim, ki stoje za njo, saj mi je sama rekla, da neče dati častne izjave deželnemu glavarju dr. Šusteršiču zaradi tistih, ki stoje za njo.

To mi je rekla takrat, ko je klečala pred mano in ko sem ji v obraz zalulil očitavanja, da je »javna vlačuga«.

Takoj nato pa mi je pisala, da bi se čutila srečno, ako bi ne bilo storjeno to, kar se je zgodilo.

Nestorjenega pa tega ne more napraviti zategadelj, ker sedi samo 8 klerikalcev med 36 na porotniški klopi. In to so nezdružljive razmere. Te nezdružljive razmere pa so razburkale vso javnost, da sili na dan že vprašanje, kdaj bo — sodni dan.

To vse pa samo zategadelj, ker je samo 8 klerikalcev med 36 porotniki!

Očitale se mi bo, da z ono osebo nisem ravnal in ne ravnam kavalirsko, jaz pa pravim: Ako je ona ženska skočila vame in mi zasadila kremplje v meso, potem mora biti konec kavalirstva in jaz se moram braniti.

Zato naglašam: v interesu javne poštenosti in — javne morale je treba napraviti konec takim razmeram.

Navedel sem ta svoj tipičen slučaj, da se razvidi, kam pridemo s — porotnimi sodišči. (Pa menda niso porotna sodišča kriva Theimer-Krekove afere!)

Takšna porotna sodišča so zlo, največje zlo pa je to, da porotnik ne pride preko gostilničarja in kramarja, a to šele, ako dotičnik zna po vrhu še nemški. V vrste porotnikov je treba pripustiti tudi proletarijat, ki ne plačuje davkov.

Krek je končal svoja izvajanja s patetičnim vzklikom: »Jaz samo iz-

rekan željo, da bi se pri tej debati izčistile in očistile razmere, da bomo mogli kot ljudje živeti drug poleg drugega! (Roko na srce, g. dr. Krek, kdo pa je kriv teh razmer, ako ne klerikalci?) Če ostanejo razmere take, kakor sedaj, potem kličem: iantje kar naprej v boj do skrajnosti!

Po teh besedah se je nudił gledalcem prizor za bogove.

Klerikalci so kakor blazni ploskali, cepetali, kakor da bi bili električni z nogami in kričali: »Živio dr. Krek«.

Najbolj sta ekscedirala v navdušenju Drobnič in Matjašič; skakala sta okrog, ploskala in kričala: »Živio naš dr. Krek, vi ste naši in ostanete naši!« Hrup je vedno bolj naraščal, iz trušča pa se je slišal mogočen — Drobničev glas: »Kaj nas briga ministrstvo, samo da ste vi naši!«

Med tem je priskočil poslanec Dermastia, prijel Krekovo desnico z obema rokama in klical: »Čestitam, čestitam!« Tudi Drobnič se je rokoval s Krekom, klicaje pri tem: »Mi vas ne pustimo, vi ste in ostanete naši!«

Dr. Krek se je vsedel v svoj točeli, globoko sopl in si z robcem otiral debele kaplje potnega čela.

Deželni glavar je z očitnim dopadanjem zrl na ta prizor in ni zvonil.

Napredni poslanci se niso ganiili, marveč so s sarkastičnim usmevom na ustnicah zrl vlezabavno komedijo, ki bi naj pomenjala nemara — rehabilitacijo.

Tudi veleposestniki so z velikim užitek motrili zadivljujoč ta prizor in se na tihiem z naprednjaki vred zadovoljno muzali.

Enemu pa je bilo v zbornici mučno — poslancu Povšetu.

Nepremično s prekrizanimi rokami je sedel v svojem fotelju in zamisljeno zrl predse, ne da bi se udeleževal hrupnih demonstracij, ki so jih prirejali njegovi somišljeniki dr. Kreku...

In ko je bilo dovolj ovacij, je zapel zvonec in zaslišal se je hreščoč glas glavarjev: »Besedo ima posl. dr. Novak«, za njim pa se je začel tenak glasek dr. Lampetov: »Sedaj se je oglasila — Kamila Theimer.«

Posl. dr. Novak: Visoka zbornica! Predvsem moram izjaviti, da hočem povsem mirno in stvarno izvajati. Odgovor deželnega predse-

nika me ni nikakor zadovoljil. Pri tem pa se ne pustim zapeljati od vehementne vsebine govora dr. Kreka. Institucija porotnih sodišč je važna državljanska pridobitev, ki so si jo narodi avstrijski pridobili. Za nečuvno predznost smatram vsak poskus na nelegalen način vplivati na pravosodstvo. Malo vam pristojno, gospodje od S. L. S., skušati prikrajševati pravice ljudstva pri pravosodstvu. Jaz za svojo osebo izjavljam, da odklanjam očitke gospoda dr. Kreka glede naših porotnih sodišč in sem mnenja, da bi bila dolžnost vlade štiti porotna sodišča pred takimi napadi. Porotnih sodišč se znajo pač izogibati uredniki gotovih listov — to je njihova stvar.

O pikantnem razmerju gospoda dr. Kreka z neko damo, ki jo je imenoval histerično (dr. Krek se vznemirja) in o katerem razmerju je pripovedoval, se ne izražam. Plajdoje, ki ga je držal za se g. dr. Krek v tej zadevi, me je kot človeka zanimal, kot poslanca pa pustil povsem hladnega. S to zadevo se mi tu sploh ni baviti. Poudarjam pa dejstvo, da je deželni odbor izdal okrožnico v letu 1911. ali 1912., oziroma 1913. na župane glede sestave porotnih imenikov. Ne samo to, zagrozil je tudi nekaterim županstvom, ako ne poročajo pravočasno o zadevnih korakih deželnemu odboru. (Dr. Pegan ugovarja. Dr. Triller: Res je to! Z globami je grozil deželni odbor!) Sestava porotniške liste ne spada pod ingerenco deželnega odbora. Deželna vlada bi morala deželni odbor poklicati k redu... (Dež. glavar zvonil in kliče govornika k redu, češ da govornik kliče deželno vlado, naj nastopi proti avtonomiji dež. odbora, ki je odgovorna edinole dež. zboru.)

Dr. Novak izjavi na to: Kadar pridem do zaključka, da deželni odbor prekorači svoje meje in imam občutek, da se skuša na sestavo porotniške liste vplivati, tedaj je ne samo moja pravica, temveč tudi moja dolžnost, obračati se tudi na deželno vlado, da odpomore tem nedostatk. (Dež. glavar zvonil in kliče govornika zopet k redu.) Sploh se pa čudim, da deželna vlada ne čuti potrebe, štiti porotnih sodišč.

Dr. Krek je govoril o liberalnih in klerikalnih porotnikih. Gospoda, če padajo z vaše strani take besede

LISTEK.

Brez kruha, strehe in morale.

Spisal Janez Kovac.

(Konec.)

»Kaj tak? Jaz hočem biti ali človek brez strehe, kruha in morale ali pa meščan, dobro rejen, živeč pod streho z moralo v konkubinatu. Vidiš, prijatelj, sedaj — šele so mi povsem jasni in očividni pravi temelji družabne morale. Streha in kruh podpirajo moralo. Ljudje brez kruha in strehe so tolovaji, razbojniki, cestni roparji, capini in vagabundi, večni romarji. Vprašaj te ljudi, če imajo moralo. Ne!«

»Basta! Čemu to modrovanje? Ali si sit? Kje spiš nocoj?« ga vpraša Andrej.

»Neumno, filistrsko vprašanje! Vprašaj me raje, če sem že kedaj skušal uresničiti svojo idejo naravnih postulatov.«

»Naj bo po tvojem! Govori in modruj dalje!« hladnokrvno pridene Andrej Kopriva, gugajoč se na stolu.

»Da, nocoj, nocoj je bil moment za uresničenje moje ideje.«

»Kako to?«

»Zadnji vinar sem danes zvečer nesel k peku. V prodajalni je bila sama, debeloraznešena in majhna ženska. Preštevale je kronce. Cvenk, cvenk! Pink, pink!... Ah kako so se mi smejali, kako so se zapeljivo svetlikali goldinarji, kronce in prešerni cekini!... Ideja mi je šinila v glavo. Moje možgane je povsem omračila in omamila: »Pobij ta nepotrebni individuum na tla!« — »Na mah to stori! Primi oni-le veliki nož! Zakolji!«

»Takoj to storim! Zenšče malo počakaj z denarjem!« sem si samemu sebi odgovarjal. Ženska me je plaho in svetlo pogledala. Gotovo se je ustrašila moje sloke postave. Hitro je zaklenila denar v predalce in odstopila nekaj korakov nazaj.

Uresničenje je splavalo po vodi. Moj takratni naravni postulat se ni izvršil. Ha, ha - ha!

»Torej si hotel...«

»Da, da...«

»Hvala večnemu in dobrotljivemu in neskončnemu Bogu, da nisi...« — To je bila navadna zahvalna formula filozofa Andreja Koprive, kadar se je kakka nesreča odvrnila ali pa opustilo kak zlodejsko dejanje.

»Tako je. Nič drugače! Zdravstvuj! Moram iti nocoj še na daljno romanje skesanega spokorjenca.«

Dolar je pri tem molil tovari-

šu desnico v slovo in gledal proti izhodu.

»Kam, kam nocoj v tej temni noči? Ostan pri meni!«

»Ne, ne! Dolžnosti ti nimaš, da prenočiš capina; jaz pa ne pravice zahtevati. Mene žene nevidna moč tja ven v burjo in viharje. Naj se duša skopjele v teh elementih, naj se napoji golega sovražstva do vseh svetih avtoritet! Podirati in rušiti moram nocoj strehe, temelje morale!«

Nemirnost se je polotila Dolarja. Še nekaj časa je hodil po sobi gor in dol. Molče, sam vase zatopljen. Nagon, da bi dosegel svoje naravne postulate, je bil v njem čim dalje večji in močnejši. V njem je plapolalo, kakor da bi bil hipnotizovan od svoje ideje do naravnih postulatov. Vzel je klobuk, se še enkrat poslovlil od svojega prijatelja — zadovoljnega filozofa.

Dolar je izginil v temi... Andrej Kopriva pa se je zadovoljno in flegmatično gugal na stolu ter smeje govoril sam pri sebi: »Bom videl, če bo res... Jutri bo pa ta nocojšnji nihilist in anarhist čisto navaden, vsakdanji človek, zadovoljen z vsem.«

Dolar je blodil okrog po temnih, postranskih ulicah delavskega predmesta. Navadno dnevno življenje

je počivalo v spanju in snu. Gredeč po precej dolgi, njemu domači ulici se je za hip ustavil pred trinadstropno, snažno hišo in pogledoval je tja v tretje nadstropje srednje okno, če notri še luč brli. Tam je stanovala branjevka s precejšnjim kupom premoženja.

»Uh! Vražje lepo bi bilo, če bi se mogel priplaziti notri do nje. Toda, bogme, kaj misliš? Saj si človek kulture ter moraš poznati in vršiti etične in moralne principe. To je vse velika, velikanska neumnost. To poželje in hlastanje po denarju je hudičev instinkt. Ali je tak pravi človek kulture? Pojdi dalje, duša zla-ta!«

V Dolarjevi notranjosti se vzrasla kar naenkrat moreča resignacija. Po ulicah je bilo že pozno v noč. Veter je tulil okrog hišnih vogalov. Dolarjeve mišice so odrevene, sklepi v kolenu so mu odrekli. Kolena so se mu začela šibiti. Počasi, počasi se je Dolar vlekel tja proti periferiji mesta, ven na polje, v nadi, da najde kak kotiček, da skrije glavo in premraženo telo mrzlim poljubom vetra. Da je povsod opuščal svoje namere glede zadoščenja v naravnih postulatih, ga v to niso silili zakoni morale, ampak edinole sramota in strah pred zapornom.

Burja je tulila močnejše... Dolar je postal malodušnejši; prejšnji ogenj svetega revolucionarstva je ugaševal. Njegova, preje od ideje razdražena duša je bila prazna. Dolar je spoznaval v sebi izžeto citrono.

»Kaj češ? Konec je. Izžet si kakor citrona. Vrgli te bodo med cunjne in smeti...«

Ali še enkrat je to noč v malodušnem, izsesanem Dolarju vzplamtela volja do moči in oblasti.

»Vzdigni se! Napni mišice! Saj bo zadnjikrat. Potem pride trenotek zadoščenja. V burji, vetru, mrazu in v mlakužah pojekleni svoje mišice, da jutri... vstaneš nov junak... Uh, kje je kakšno gnezdo?«

Burja je dalje tulila. Dolarju se je dozdevalo, da mu poje ono turbo, sentimentalno vagabundovsko pesem:

»Moj dom — prostrano, širno polje, moja luč — zvezde neba, moja postelja — uh kup sena.«

Čimdalje močnejše mu je zvnela ta pesem vagabunda, ki jo je poleti prepeval tam doli v domovini neznan popotni človek...

Dolar je dospel prav na periferijo mesta, ven na polje. Zagledal je pod hribom neko podrtijo. Splazil se je po mačje se ozirajoča na okrog, če ga kdo opazuje, med staro zidovje

Deželni račun za leto 1911 z razkazom deželne imovine in deželnih dolgov ob koncu leta 1911. se odobri, in

Deželni račun za l. 1912 z razkazom deželne imovine ob koncu l. 1912 se odobri

Govor posl. dr. Tavčarja. — Resnice se boje! — Kje je mož - beseda?

K besedi se je oglašil posl. dr. Tavčar. V temperamentnem, stvarnem in vseskozi mirnem govoru je dr. Tavčar podvrnil uničujoči kritiki delovanje klerikalne stranke. Klerikalci so kakor nemi molčali. Rekel je med drugim: Uverjen sem, da vsi napadi ki lete na našo stran, vsi padajo na mojo glavo. (Posl. Ribnikar: Bodo že ponehali! Posl. Turk: Ker si predober!)

Dermastija, Jarc in Lampe me napadajo, da sem lastnik »Slov. Naroda«. To stvar moram pojasniti in če imajo oni gospodje kaj časti v sebi, bodo moji pošteni besedi verjeli. Jaz imam 70 delnic »Narodne tiskarne«, nisem pa lastnik »Slov. Naroda«. Vsakemu vplivu na pisavo lista sem se že zdavna odpovedal. Dokaz, da nimam na list nobenega vpliva, je na primer dejstvo, da sem na zadnji seji upravnega sveta propadel s svojim predlogom, naj »Slov. Narod« vohče preneha z napadi na nasprotne zavode, dočim je bil sprejet protipredlog, naj se preneha z napadi samo, ako bo tudi »Slovenec« ustavil borbo proti naprednim zavodom. Tako je stvar z mojim lastništvom.

Pred leti sem sprožil misel, naj bi se iz političnega boja izločile osebe. Dr. Susteršič takrat ni hotel dati podpisa, na tako izjavo, češ, da nima vpliva na »Slovenca«. (Dr. Trilicler: Dr. Tavčar pa ga mora imeti na »Slov. Narod«). Zato ni bilo iz stvarni ničesar, razmere so se tako razvile, da se vsi pritožujemo. Pri tej priliki se mi vsiljuje nehotne te-le rekrutacije: Ko je kandidiral prijatelj Ivan Hribar v drž. zbor, ga je glasilo vašega delavstva sleklo do nagega. (Ribnikar: Pa še danes nima zadoščanja.) V glasilu nekega poslanca, ki je član vašega kluba na Dunaju, so nesramno napadli mojo ženo in jo opsovali z besedo »poulične ženske«, drugega mojega sorodnika pa so naravnost opljuvali. Zato še dosedaj nismo dobili nobenega zadoščanja, ker je dotični odgovorni urednik utekel in se skril. (Posl. Ribnikar: Tako postopajo nasprotniki, pa govore o dostojnosti in poštenosti! Posl. Turk: Sramota je to!) Tako postopajo in tako se bojujejo vaši listi, a proti njim nimate žal besede. In vendar piše na primer »Slovenec« semtertja tako, da se mora reči, da to ni katoliško glasilo, marveč najbolj smrdljiva kloaka. (Klerikalci molče, naprednjaki pritrjujejo.) Govoreč o deželnem jamstvu za »Ljudsko posojilnico« in o interpelaciji o nji je naglašal govornik, da je krivično, ako dež. zbor priznava dež. garancijo samo tistim zavodom, ki so v »Zadružni zvezi«, druge pa izključuje od te garancije. Vsiljuje se vprašanje: Ali je treba takšnemu sklepu sankcija? Deželni predpisi pravijo, da je treba cesarske sankcije za vse zakone, ki deželo finančno obremenjujejo. Sankcija pa je tudi potrebna, ako se dež. doklade zvišajo nad 10%. Dež. predsednik je pritril mnenju dež. odbora, da za oni sklep o prevzetju jamstva za denarne zavode ni treba najvišje sankcije.

Vprašati je treba g. barona, ali je govoril samo v svojem imenu ali v imenu centralne vlade?

Ako ni govoril v imenu centralne vlade, potem je stvar seveda drugačna, potem ...

Dež. glavni zazvoni in kriči: Ne pridušam govora o tej stvari, ker je to zadevo že definitivno rešil deželni zbor. Dežela je prevzela jamstvo za vsak vinar pri »Ljudski posojilnici«, to vnovič naglašam. Ne puščam o stvari govoriti. (Naprednjaki ogorčeno ugovarjajo proti tej nasilnosti, in klerikalci ploskajo!)

Dr. Tavčar se je mirno uklonil temu nasilstvu in nato govoril o kompromisu, ki ga je leta 1909. sklenila s posredovanjem vlade napredna stranka s klerikalno. V tem kompromisu se je določilo, da se volilni red za mestne skupine ne bo spreminjal. Toda tega kompromisa se ni držala nasprotna stranka, a tudi vlada ne. Pri onih kompromisnih pogajanjih je bil navzoč tudi baron Schwarz in tudi o njem se mora reči, da ni ostal — mož - beseda. (Klici med naprednjaki: Res je to, tudi on je poži! besedo!)

Zaradi tega je treba izreči obtožbo proti obema. Ako bi on — Dr. Tavčar — kot načelnik stranke, prevzel kako obvezo, bi jo tudi izpolnil, in če bi bilo k temu stranko tudi prisilili.

Nadaljuje svoja izvajanja je razpravljal o nasprotstvu deželnozborske večine proti Ljubljani in o klerikalnem preganjanju učiteljstva ter končno zaključil klerikalni večini: »Ako boste nadaljevali s tako politiko, boste neizogibno propadli, ako ne fizično, pa boste čisto gotovo propadli pred svojo vestjo, ako je sploh še kaj imate!«

Napredni poslanci so živahno ploskali in priredili dr. Tavčarju spontano iskreno in navdušeno ovacijo. (Govor dr. Tavčarja priobčimo po stenografičnem zapisniku.)

Nato je bila seja ob 1. popoldne prekinjena in se nadaljuje ob 4. popoldne.

Skupni ministrski svet.

»Neues Wiener Tagblatt« poroča k ministrski konferenci, ki se vrši, kakor znano danes, sledeče: Vsekar bosta obe vladi poskusili kolikor mogoče zavleči izvedbo brambne reforme. Mogoče je, da bo stavljeno predlog, da se rekrutni kontingent, celo če bi obe poslanski zbornici to zadevo že prej končali, poviša šele čez dve leti, ker bi se šele tedaj pokazalo učinkovanje stare brambne reforme na celi črti. Obe vladi zahtevata, predno splohi privolita v program, da vojna uprava obvezno izjavi, da bo prišlo do take reforme, ki popolnoma izključuje za daljšo vrsto let vsako povišanje rekrutnega kontingenta.

Gre torej za dogovor, kakršnega je sklenil Schönaich s tedanjima vladama, samo s tem razločkom, da hočejo sedaj preprečiti predčasno izpremembo programa. Tudi zahtevata obe vladi garancijo, da se državne blagajne preveč ne obremenijo. Te garancije pa ne more dati več vojni minister, marveč poveljnik vojne mornarice, ker se zahteva od njega mornariški program, ki veže mornariško vodstvo za celo vrsto let.

Kar se tiče zvišanja rekrutnega kontingenta, stopi ta v veljavo šele 1. oktobra 1914, zato pa tudi ni treba vsistaviti potrebščine že v polletni proračun do 30. junija 1914. Nekatere preuredbe, zlasti pri artileriji, pa bodo po programu vojnega ministra potrebne že spomladi, zato se bo govorilo seveda le bolj o teh, ono, kar bi žepe davkoplačevalcev najbolj intresiralo, pa se bo odložilo za bolj ugoden čas. Polletni proračun se izkazuje od dne do dne bolj kot pripomoček, da potegne vlado iz zadrege. Poljski topovi, gorski topovi, več konj, vojne ladje, puške, smodnik, vojniki in bogve kako se imenujejo vsi morilni inštrumenti, to je program današnjega ministrskega sveta. Trgovinske pogodbe z balkanskimi državami pa so se že prelozile, — ali morda ad calendae graecas? Treba je študirati, kalkulirati, meriti, presojati, konferirati in zato bo ostalo vse pri starem, samo nove možnarje, havbice, topove, strojne puške bomo dobili. Drugo bo dal bog.

Dogodki na Balkanu.

Tretja balkanska vojna.

Ob svojih južnozahodnih mejah so Srbi že napravili red in mir. Dibra je padla v torek ob 11. dopoldne zopet v srbske roke in pri Ohridu so bili Srbi strahovito porazili močne albanske in bolgarske čete. Tudi na severu stoji stvari še precej dobro. V Prizren so dospela srbska ojačenja, dokaz, da Prizren ni bil popolnoma obkoljen od albanskih čet. Za Prizren se sedaj ni treba prav nič bati, ker je srbska posadka v mestu tako močna, da je popolnoma izključeno, da bi mogli Albanci vdreti v mesto. Glasom privatnih poročil, ki so popolnoma verjetna, se vrše seveda boji v okolici Dibre še naprej. Manjša albanske kolone se ustavljajo še vedno in Srbi morajo vsako posamezno hišo vzeti z bajonetom. Pri tem podpira srbske čete celo večina domačega prebivalstva.

List »Balkan« zahteva, da naj se prebivalcem, ki so bili pobegnili zaradi sedanje vojne iz domačega kraja, omogoči povratek v domovino s splošno amnestijo, onim emigrantom pa, ki bi ostali še naprej izven svoje domovine, naj se konfiscira posest.

Kakor smo že poročali, zastopa srbski poslanik na Dunaju Jovanović mnenje, da je mogoče ustvariti podlagu za dobre odnose Srbije na vse strani. Jovanović je izjavil: Potrebujemo dobre, trdne meje napram novi albanski državi, vendar vsled tega še vendar ni treba revizije londonske pogodbe. Teritorialne pridobitve so nam pač na srcu, vendar mislim, da bo mogoče tudi na drug način doseči, kar želimo. So tu gotove nujne stvari, kakor: trgovinska pogodba, železnice, pošta, brzojav in telefon, pred vsem je največja skrb Srbije izvoz žive živine in pretvoritev orijentalnih železnic na srbskem teritoriju v državne železnice. V Bel-

gradu se vrše sedaj konference o problemu orijentalnih železnic in gospod Pašić gotovo ne bo zamudil prilike, da bi grofu Berchtoldu ne povedal želji Srbije. Večina delnic orijentalnih železnic je v avstro-ogrskih rokah. So pa tu razna vprašanja, ki jih ni mogoče lahko rešiti, vendar bi šlo vse, če bi našli pri avstrijskem zunanjem ministru vsaj malo razumevanja.

Kakor znano, je zlasti avstrijska vlada skušala doseči med kabineti dogovor glede Albanije. Avstrijska in italijanska vlada sta nato v Belgradu prijateljsko (?) nasvetovali, da se naj Srbija omeji na najnujnejše vojaške operacije. Pašić je pri svojem pariškem posetu sondiral, kako stališče bi zavzela oficijozna Francoska, če bi Srbija okupirala albanske pokrajine. V Parizu so Pašiću odsvetovali ter so mu dali razumeti, da bi Srbija na Francoskem denarnem trgu ne našla posojila, če bi prišlo do novih komplikacij.

Popolnoma upravičeno vprašajo srbski listi: Ali je res Srbija edina država v Evropi, ki jo smejo roparske bestije nekaznovano napadati?

Štajersko.

Glavni zbor Narodne stranke za Štajersko se vrši v nedeljo dne 5. oktobra ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani celjskega Narodnega doma. Prosimo zunanje in celjske udeležence, da točno pridejo, ker se drugače zborovanje zaradi obširnega dnevnega reda preveč zavleče. Kdor le kolikajkaj more, se naj tega zborovanja udeleži, zlasti bi bilo želeti večjih zastopstev iz naših narodnih trgov, ki so politična središča večjih okrajev in bi naj služili kmečkim občinam s strankarsko disciplino in navdušenjem v lep izgled.

»Oktoberstvo slavje« Zveze narodnih društev, ki se priredi pojutrišnjem, v nedeljo, v vseh prostirih celjskega Narodnega doma, obeta biti še zabavnejše in živahnije ko lansko leto enaka prireditve. Kako veliko zanimanje vlada zanj po deželi, kaže to, da sodelujejo na njem narodne gospe in gospodične iz Ptuj in Bizeljskega v posebnih šotorih (Ptujčanke prodajajo haloško vino v šotoru »Haloški biseri«, Bizeljanke pa bizeljsko vino v improvizirani gostilni pri »Kani Galileji«), iz drugih krajev pa pomagajo dame v celjskih šotorih. Poleg plesa in raznih narodnih veselčnih zabav se bode nudil občinstvu izbran koncert, in sicer izvaja prvi del z zunanjimi močmi pomožen orkester Narodne godbe, drugi del pa celjsko pevsko društvo in »Vranksa Vila«. Vprizorila se bo tudi od celjskega Dramatičnega društva šaljiva enodejanka »Na mostu«. Vstopnina je določena le na 50 vinarjev, da se omogoči vsakemu obisk. Začetek je že ob 4. uri popoldne.

Hmeljska kupčija v Savinski dolini. Iz Žalca nam poročajo: Letošnji hmelj je po veliki večini že ves prodan. Cene gredo kvikšu; zadnje dni se je nekatere partije poznega hmelja prodalo po 440 K za 100 kg.

Sv. Trojica v Slov. gor. Tukaj je napravil samomorni poskus bivši občinski sluga in redar Alojz Horvat, ki je moral radi neklih deliktov zapustiti svojo službo. Nemški listi sicer poročajo, da so krive samomorne poskusa družinske razmere; v resnici pa tudi nemškutarji nimajo popolnoma čistih rok ...

Iz Maribora. Naše klerikalno časopisje še vedno napada g. ravnatelja Schreinerja radi spisa, ki ga je priobčila gđc. učiteljica Eliza Kukovčeva v neki knjigi Šolske Matice. Neverjetno, kako hudobni so ti ljudje! Oni dobro vedo, kaj je hotela gospodična pisateljica, ko je povedala svojim učencem na izletu, da nosijo Poljanci krivice za klobukom in se radi stepejo celo z noži. Saj tega niti Poljanci sami ne tajijo, da še celo pohvalijo se s tem, če ste intimnejši z njimi, kot fantje sploh. Sicer se pa lahko vsakdo tozadevno informira pri sodnijskih gospodih v Mariboru. Toda tega klerikalci nečeno upoštevati, temveč iščejo samo prilike, kje bi umazali vse kar ni njihovega, kar živi vzvišenejše življenje nego oni, — oprostite mi! — za katere res nimam prave besede. Vsak kolikajkaj izobražen človek ve, da je storil gospod Schreiner kot vzgojitelj in kot predsednik Šolske Matice, dasi bi lahko bil včasih bolj slovenski, za osamosvojitve slov. naroda najmanj toliko, kot vsi mariborski klerikalci. In ti ljudje, ki lenarijo in tirajo slovenski narod naravnost v pogin, ti si upajo brizgati svoj trup na može, ki delajo, ki nam vzgojujejo učiteljski naraščaj in ga duševno krepijo, da ne onemore v siromaštvu? Ali tedaj res ni pravice, ki bi kaznovala te ljudi, ki se delajo najvišjim krogom velike patriote, samo da si pri tem redijo svoj mošnjiček? Slovenski Štajerci, ali res ni v vas toliko moči, da

bi sunili te zapeljivce stran in pokazali pri prihodnjih volitvah, kam spadajo?

Drobne novice. V Št. o r a h se je ponesrečil železniški prevodnik Andrej Radler pri skladanju železniških tračnic. Ena mu je padla na desno nogo in mu iztrgala kos meč. Spravili so ponesrečenca v graško bolnico. — Iz Š o š t a n j a. 17 let stara ciganka Terezija Rosenfeld je ukradla pri gostilničarju Karničniku v Št. Vidu večji denarni znesek. Karničnikova žena je taticu še dobila pri delu in so jo tudi v Š o š t a n j u prijeli, denar je pa med tem že spravila. — U m r l je v Gradcu vpo-kojeni kurat-beneficiat bolnice Avg. Skočir. — V P t u j u ustanovijo v nedeljo podružnico klerikalne delavske organizacije. — Na T e z n i p r i Mariboru je obstrlel nekdo sedemletnega ciganskega otroka Rudolfa K r e m s a na glavi. Spravili so smrtnonevarno ranjenega ciganka v mariborsko bolnico. I m e n o v a n je zdravstveni asistent dr. Miklavž Sebel za zdravstvenega koncipista pri slovenjegraškem okrajnem glavarstvu. — V B u d i n i so imeli rekruti v Brusovi gostilni običajno odhodnico. Pri tem je nastal pretep in brata Tašner sta z noži usmrtila kmečkega fanta Vnuka. — V K o z j e m je pobegnil iz preiskovalnega zapora Matija Pohornik, že večkrat kaznovan tat. Obrnil se je čez mejo na Hrvaško. — V Š m a r t n e m n a P o h o r j u je vrgel krčmar Potočnik kmečka fanta Miho in Janeza Kapuna ter težaka Vedenika zaradi razsajanja iz krčme ter zaprl vrata. Ti trije siroveži so pa vdrli siloma v hišo nazaj in grozili oštirju z odprtimi noži. Potočnik je na to vstrelil v silobranu iz svoje puške in obstrlel Miho Kapuna na levi nogi. Ko so došli orožniki, se jim je postavil Vedenik po robu in še le, ko je dobil sunek z bajonetom v levo nogo, se je udal. Smartno je že od nekdaj na posebnem glasu zaradi sirovosti svojih prebivalcev. — P o n e s r e č i l se je v R o t e n b e r g u pri Sv. Lovrencu nad Mariborom drvar Juri Jelenko. Strlo mu je desno nogo. Ponesrečenca so spravili v mariborsko bolnišnico.

Koroško.

Iz službe c. kr. državnega pravdnika. Novcimenovani prvi državni pravdnik v Celovcu, Viljem Portugall, je prevzel vodstvo državnega pravdnika.

Iz norišnice pobegnili. V noči od ponedeljka na torek sta pobegnili iz celovške norišnice čez zid pri vrtu neki Raušel in neki Ebner. Zadržana je bilo izročilo deželno sodišče, da preiščeje njegovo duševno stanje, ker je na sumu, da je izvršil roparski napad.

Vlomi. Vlomici, ki že delj časa stražijo po Št. Vidu in okolici, so predvčerajšnjem v Št. Vidu zopet delali. Pri belem dnevu so obiskali hišo gospe Bianke, vlomili več vrat in odnesli obleko, perilo in dragocenosti. Vlomici so bili popolnoma nemoteni, ker nikogar ni bilo doma.

Ukraden čoln. Začetkom avgusta t. l. je bil ukraden iz skadišča beljaške tovarne za usnje Pogačnik & Ko. čoln, ki se da sestaviti. Kljub poizvedovanju čolna niso našli. Kakor poročajo sedaj okrajno glavarstvo, so potegnili 23. m. m. pri Sv. Barbari iz Drave nekega moškega, ki se je bil malo prej peljal s takim čolnom po Dravi navzgor. Glasom dokumentov ki so jih našli pri njem, je bil to delavec Ivan Haslinger, ki je bil dne 6. septembra izstopil pri Pogačniku iz službe. Najbrže je on ukradel čoln in nastopil pot, na kateri se je ponesrečil.

Primorsko.

Iz šolske službe. Dosedanji suplent na državni gimnaziji v Pazinu, Anton B u r g a r, je imenovan za pravega učitelja na istem zavodu.

Podružnica S. P. D. v Cerknem priredi v soboto, dne 4. t. m., ob 2. uri popoldne izlet na Porezen.

Telovadno društvo Sokol v Št. Andrežu priredi v nedeljo 5. oktobra t. l. 4 dejansko rodbinsko dramo »Sin«, katero je spisal učitelj in starosta Idrijske Sokolske Župe Eng. Gangl v dvorani g. P. Lutmana ob 4. popoldne.

Tržaška porotniška lista. Vsled novih spisov in izbrisov popravljena prvotna porotniška lista za leto 1914. je razpoložena v drugem nadstropju mestne palače na vpogled od 2. pa do vstevšega 9. t. m. do 2. popoldne, v nedeljo, dne 5. oktobra pa od 9. do 12. dopoldne. Pozivljamo torej vsakogar, kdor bi imel kako pritožbo proti temu porotniškemu imeniku, da si ogleda in potem poda svojo reklamacijo v omenjenem roku.

Splovljenje. V Cantiere navale Triestino v Tržiču je splula večeraj ob 11. uri 30 minut dopoldne na račun

Avstro-Am. icane zgrajena velika tovorna ladja »Dora«. Parnik je zgrajen popolnoma iz jekla, nosi 11.000 ton, dolg je 430 čevljev, širok 54 čevljev, visok 36-6 čevljev ter ima hitrost 12 in pol morskih milj na uro.

Cantiere Navale. Kakor poročajo z Dunaja, je »Bodenkreditanstalt« kupila večino delnic podjetja Cantiere Navale Triestino. Skoda, ki je bil vodja velikih delničarjev te družbe, izstopi iz ravateljstva, ne da bi se razmerje med družbo in Skodovimi tovarnami izpremenilo. Bodenkreditanstalt namerava razširiti svoj gradbeni program tako, da bo podjetje lahko gradilo tudi najmodernejše velike ladje. Zvišanje kapitala se za sedaj še ne namerava.

Potres. Mornariški observatorij je zaznamoval potres z ognjiščem v razdalji 9700 km. Začetek ob 5. uri 36 minut 24 sekund, konec ob 7. 1/4 zjutraj.

Smrt na morju. Prvi strojnik parnika »Nehai« Ungaro-Kroate na Reki je zapazil na morju v bližini Kraljevice truplo. Dognalo se je, da je to truplo poročnika Binderja, ki se je pred par dnevi na nekem izletu ponesrečil.

Liška železnica. Ovoritev te železnice se namerava v štirih oddelkih tekom 3 do 4 let. Prvi del bi bila proga Ogulin-Plaski, drugi proga Plaski-Vrhovine, tretja proga Vrhovine-Gračar - dalmatinska deželna meja. Sedaj je na tej progi zaposlenih 5000 delavcev. Proga Plaski-Studenca dobi drugo smer, postaje so: Plaski, Plavčadruga, Blata, Jesenice, Javornik, Rudopolje, Vrhovine, Zalužnica, Simac, Ramljani, Levce, Janjce, Studenci. Od Vrhovine naprej se zgradi 2240 m dolg predor. Med postajama Plaski in Studenci gre proga skozi osem predorov od 35 m do 322 metrov. Postaja Zrmanje bo oddaljena od dalmatinske meje 20 in pol km. Na postaji Gračac, 42 km od meje, se zgradi večja kurilnica in delavnica.

Nova zavornica. Na Reko je prišlo kakih sto železniških funkcionarjev, med njimi zastopniki iz Nemčije, Angleške, Rusije in Italije, ki so poskušali skupno z 20 funkcionarji ogrskih državnih železnic na posebnem vlakcu novo zavornico, sistema Westinghouse.

Zaradi vohunstva. Iz Sarajeva poročajo, da se je končal 1. t. m. proces zaradi vohunstva proti Jagličiću in tovarišem. Jagličić je bil zaradi vohunstva in zapeljivanja k dezertaciji obsojen na 9 mesecev, Milošević pa, ker ni naznanil Jagličićevega vohunstva, na pet mesecev ječe. Popadič je bil oproščen. Državni pravdnik in zagovornik sta priglasila ničnostno pritožbo.

Jubilej „Sokola“ v Ljubljani.

V nedeljo, 5. oktobra otvori Sokol v Ljubljani v Merkurjevi dvorani Narodnega doma svojo jubilejno razstavo. S to prireditvijo hoče »Sokol v Ljubljani« seznaniti tudi širšo slovensko javnost z razvojem društva tekom 50 let svojega obstanka. Pokazati hoče verno sliko dela, v kolikor je to seveda v razstavi mogoče, ki ga je izvršil na polju narodne probeude v Ljubljani in na Slovenskem sploh ter pregled dela, izvršenega na sokolskem strokovnem polju: v telovadbi.

Prijatelji sokolske stvari bodo našli v tej, pri nas prvi večji sokolski razstavi obilo, kar jih bo zanimalo, kar bo zanje morda tudi novo. Našel bo slike in spomine iz časov slavnih »taborov« in prvih pohodov »Južnega Sokola«. Marsikateremu starejšemu članu se bo zbudil ljub in drag spomin ob pogledu na slike iz polpretekla dobe, ko je še sam korakal v vrstah ljubljanskega Sokola. Veliko število fotografij, diplom, častnih daril in travok dokazuje delavnost društva in priljubljenost, ki jo je uživalo tekom 50letnega obstoja. Razviden bo tudi tabelarično nastavek članov in v zadnjem času tudi članic. Videlo se bo tudi, kako se je razvijalo zanimanje za telovadbo, kako je naraščalo število tekmovalcev in kako je vedno uspešneje nastopal pri važnih tekmah tudi izven domovine. O podrobnostih razstave bomo še poročali. Razstava se otvori v nedeljo 5. oktobra ob polu 11. dopoldne. Naj bi našla čim več obiskovalcev.

Dnevne vesti.

+ Izredna seja obč. sveta ljubljanskega bo v ponedeljek 6. t. m. ob 6. zvečer. Na dnevnem redu bo zopetna razprava o kanalskih pristojbinah.

+ Ljudska stranka proti ljudskim sodnikom. Klerikalna kanafja — in družega imena ne zasluži ta od Boga zavržena, od vseh poštenih ljudi iz vse duše zaničevana in samo od cesarske vlade podpirana družba, ki

se po nemarnem imenuje slovensko ljudsko stranko — se je v včerajšnji seji deželnega zbora lotila ljudskih sodnikov in je obšla porotna sodišča s celimi golitami najimfamejših obrekovanj. V imenu klerikalne kanale so govorili Krek, Pegan in Lampe in so na najsrmatotnejši način napadli ljudske sodnike in pod plaščem poslanke imunitete pošteni državljani čast kradi. Krek, Pegan in Lampe so se zaganjali v porotnike, da so krivoprisežniki, ki vedoma in namenoma krivično sodijo in so porotnim sodiščem napovedali boj na nož. Nas ne zanima dosti, kako stališče hoče takozvana slov. ljudska stranka zavzeti proti ljudskim sodiščem sploh, toliko bolj pa nas zanimajo iz večine infamije, v kolikor se tičejo kranjskih porotnih sodišč. Govorniki klerikalne kanale so dolžili ljudske sodnike pristanosti, češ, klerikalci za to nikoli ne tožijo, ker so ljudski sodniki krivoprisežniki, ampak pristranski, ker je med ljudskimi sodniki vedno osem klerikalcev, vsi drugi pa so liberalci. Te dolžitve so največje lopovstvo, in mi se jim čisto nič ne čudimo. Kdaj in kje so lopovci imeli še kaj zaupanja v pravičnost sodnikov? Pri nas je stvar ta-le: Kadar se klerikalci zgori kak krivica, takrat hitro toži, ker dobro ve, da se mu ni ničesar bati in da bo pravična stvar lahko zmaga. Kadar pa ve, da se mu ni zgodila nobena krivica, kadar ve, da bo pred sodiščem doprinesel dokaz resnice, tedaj pa se lepo skriva in upije izza plota: jaz zate ne tožim, ker so porotniki krivoprisežniki in liberalci. Naš list je v prijetnem položaju, da že dolgo vrsto let ni imel nobene resne večje tožbe. Pa ne zato, ker je vedno nastopal samo s takimi stvarmi, ki se jih je upal pred sodiščem dokazati. Bili so časi, ko so naš list hoteli klerikalci kar zadržati; bilo je leto, ko smo imeli kar 32 kazenskih preiskav kar naenkrat na vratu. A ne v enem slučaju ni prišlo do obravnave, ker smo že takom preiskave tako sijajno doprinesli dokaz resnice, da se ne eden tožnikov ni upal stopiti pred sodišče. In tudi danes imajo klerikalci najpopolnejše zaupanje do liberalnih porotnikov, kadar vedo, da se jim je zgodila krivica. Najboljši dokaz tega sta ljubljanski škof in njegov dr. Susteršič. Koliko smo že pisali o ljubljanskem škofu! Stokrat bi nas bil lahko tožil, če bi mu bili storili kako krivico, a zganil se je samo enkrat. Kako leto bo tega, kar je ljubljanski škof po dr. Susteršiču tožil naš list. Takrat ga ni nič ženovalo, da so porotniki liberalci, takrat sta imela škof in njegov zastopnik dr. Susteršič popolno zaupanje v liberalne porotnike, ker sta vedela, da smo mi res škofu krivico storili. In tudi mi smo imeli tako popolno zaupanje, da bodo porotniki navzlic svojem liberalnemu prepričanju sodili po vesti in po svoji prisegi in nas obsodili, da smo se s škofom lojalno poravnali in mu dali toliko rajše zadoščenje, ker nikomur namenoma ne storimo krivice! Seveda, kadar se klerikalec boji do kaza resnice, kadar se klerikalec zaveda, da mu bo pred sodiščem dokazano, kar se je o njem pisalo, takrat, kajpak, ne toži, nego se raje skriva in upije izza plota: porotniki so liberalci in krivoprisežniki. Tako je včeraj storila klerikalna kanala v dež. zboru po treh svojih govornikih, pa je s tem pokazala samo svojo slabo vest. Klerikalci zato ne tožijo, ker se boje dokazov resnice, ker vedo, da bi stožbamami sebi položili štrike okrog vratov.

+ **Cesarska vlada** je v včerajšnji seji dež. zbora igrala jako žalostno vlogo. Klerikalni govorniki so na infamen način napadali tiste častivredne državljane, ki niso po svoji volji, nego na zahtevo države in sebi navadno v škodo poklicani za porotnike. Porotniki so neomadeževani možje, ki jih država sili, da morajo biti ljudski sodniki, četudi jim to ni po volji in ti možje store prisego, da bodo sodili pravično in nepristransko. Ti možje so bili včeraj iniamni in lopovski napadeni, a zastopnik cesarske vlade je te lopovski ravnanje poslušal in ni našel nobene besede v obrambo te državne institucije. To vedenje je toliko čudnejše, ker v vseh teh letih, kar je baron Schwarz v deželi bil enega tiškovnega procesa proti naprednim listom in torej porotniki sploh niso imeli prilike pokazati, če so res pravični in nepristranski, kakor so dolžni biti po svoji prisegi, ali če so krivoprisežniki, kakor jih je psal reprezentant kranjske duhovske pravosti. Ne enega slučajja kakaga krivičnega pravoreka porotnikov ne

morejo klerikalci navesti — a vendar je zastopnik cesarske vlade ravnodušno poslušal podlo obrekovanje velevažne državne institucije in njenih funkcionarjev. Kaj je baron Schwarz v taki odvisnosti od klerikalne stranke, da mora celo največjim njenim lopovstvom molče asistirati. S tem, da je baron Schwarz molčal, je nekako pritrdil infamnemu obrekovanju državne institucije in potrdil nečuvstvo razžaljenosti vseh tistih mož, ki so bili doslej porotniki. Spričo takega postopanja cesarske vlade oziroma njenega reprezentanta, je pač potrebno, da se bivši in bodoči porotniki odločijo za energične korake v obrambo svoje časti. Ali je sploh mogoče, da bodo porotniki na Kranjskem še izvrševali svoje funkcije, ko jih cesarska vlada ne brani pred očitanjem, da so krivoprisežniki?

+ **Zvesti Janez in Kamila Theimer.** Včeraj je prinesel Janez Krek svoje umazano perilo v deželni zbor in je tamkaj javno pral. Ta človek res misli, da spadajo njegovi ljubzenski doživljaji med najvažnejše javne zadeve. Kot apostol pravosti se je klatil po slovenskih deželah in je oznanjal, da je treba liberalce pogrnati v tiste luknje, kjer žive njihovi psi, da je dolžnost kristjana, izprati vsak dan svojo vest, če je liberalca dosti zaničeval in sovražil in da je najbolje, pometati liberalce v grapo in jih s kamni ubiti. Liberalci mu je bil izvrhek in utelesena izpridenost. Potem pa je nanesel slučaj, da se je oglasila ženska, ki pozna tega apostola pravosti bolje, kakor vsak drugi in razkrinkala ga je, ko je bila v to prisiljena, razkrinkala ga je po dolgih in težkih duševnih bojih, ko si drugače ni mogla več pomagati. Kar trdi Kamila Theimerjeva, to taji Krek. Trditev stoji proti trditvi — komu gre več vere? Ali dami iz najboljših dunajskih družbe, dami, ki je imela znamenito socijalno pozicijo — ali obskurnemu popu, za katerega bi se noben človek ne zmenil, če bi ne imel slučajno nekaj mandatov? Kamila Theimerjeva je bila po Kreku prisiljena, stopiti pred javnost in je s tem kompromitirala samo sebe in uničila svojo socijalno pozicijo. Že v tem tiki dosti dokaza, da ji gre več vere, kakor Kreku. Sicer pa potrjujejo Krekova pisma vse to, kar je Theimerica razkrila. Ta zvesti Janez bi pa rad vse od kraja utajil, ker bi rad rešil svoje mandate in ž njimi združene udobnosti. Na sramoten način se je lotil v deželnem zboru in se povzpel do trditve, da se je Theimerica upala nastopiti proti njemu le, ker ve, da je liberalni porotniki ne bi obsodili! Tako se upa govoriti tisti »zvesti Janez«, v čigar lastnorodnih pismih leži dovolj dokaza, da je Theimerica govorila resnico!

+ **Višjesodni preds. Pittreich in slovenski sodniki.** Zabeležili smo včeraj kar sta poročala mariborska »Straža« in ljubljanski »Slovenec«, da naj se je predsednik višjega deželnega sodišča v Gradcu o slovenskih sodnikih napram poslancu S. L. S. Verstovšku izrazil skrajno žaljivo, naravnost zaničljivo. Iz resnih sodniških krogov se nam piše, da je popolnoma izključeno, da bi se bil eks-celencja Pittreich odkril tako prostoskega dejanja, vsled česa mora tudi za sedaj odpasti vsaktero razpravljanje in kritiziranje dotičnega, povsem neavetičnega pogovora. Dasi slovenski sodniki vedo, da jim ni računati z benevolenco sedanjih mogotcev v justični upravi in dasi vedo, da se vse stori, da se o njih napačno, pretirana in lažljiva poročila razširjajo in na višjih mestih tudi — verjamejo, brani jim vendar priprosti razum smatrati zadevno poročilo za resnično. Ves pogovor je očitno potrjen in prikrojen in usum S. L. S. in v podkrepitev njenih znanih napadov na slovenske sodnike. — Pač pa pričakujejo slovenski sodniki, da Pittreich dementira; če se to ne zgodi, pečali se bomo podrobneje s tem vprašanjem.

+ **Osebnost.** Ravnatelj učiteljskega g. Antona Črničva, ki je nastopil trimesečen dopust, bo nadomestoval g. prof. dr. Valentin Kušar.

— **VI. vsesokolski zlet v Pragi 1. 1912** v slikah se nadaljuje v soboto 4. t. m. v Mestnem domu točno ob 8¹/₂. Na sporedu so: tekma za prvenstvo, prihajanje gostov, nastop ženstva, (razdelitev diplom br. tekmovalcem Sokola I.) — Maraton. Zadnja točka je spojitve sreče in gora malega naroda, spojitve pesni, plesa, vojske, navdušenja za obrambo lastne rodne zemlje, gimnastične antične igre — vse v krasnih starogrških oblekah — spojitve grškega življenja v veliko dramatično scenerijo na prostem. Pri Maratonu je sodelovalo 1300 telovadcev in telovadk. Kolorirane slike so lepe, kakršnih do sedaj nismo videli v Ljubljani. Prvo predavnanje je posetilo okrog 600 go-

stov, vzbudite vsestransko zanimanje, da jih bo pri drugem še več. Cenjene dame opozarjamo, da naj skušajo priti malo prej, ker je vseh sedežev le 100.

— **Odbor O. v. p. o. naznanja**, da je vsota dosedaj vposlanih prispevkov prekoračila drugi tisoč (2169 K 20 v). Kdor pozna razmere slov. visokošolcev, si s temi številkami lahko ustvari pravo sliko! Podpisani odbor se ponovno obrača do slov. ljubljanskega občinstva s prošnjo, da ne zavrne nabiralcev, ter apelira na njega dobrosrčnost!

— **Italijansko - slovenski krožek** javlja, da prične z rednim večernim poukom prihodnji teden, in prosi vse stare člane in pa one, ki se nameravajo učiti laščine, da se udeležijo pomenskega sestanka v ponedeljek ob pol osmih zvečer na liceju (prvo nadstropje na levi zadnja soba), kjer bomo določili čas pouku in pa razdelitev v tečaje. Glej inserat.

— **Nogometna tekma. V nedeljo bo naša »Ilirija« zaključila svoje tekme z zunanji moštv** za jesensko sezono. Po Celovcu in Zagrebu bomo imeli priliko videti Gradec. »Ilirija« se je v zadnjem času krasno razvila in dokazala svoje izredne zmoglosti. Morebiti ne bo zopet prilike, da jo vidimo v tako dobri obliki. Zato vlada za nedeljsko tekmo veliko zanimanje. »Ilirija« se pripravljala na hud boj — kajti po nedeljski zmagi — ji ne kaže drugega nego znova zmagati in s tem rešiti slavo, ki si jo je priborila v nedeljo. Graški Rapid nam je že znan. Igral je enkrat pri nas v slabem vremenu z 2 : 2. V Gradcu uživa ime boljšega moštva. Zato bo tekma tembolj zanimiva. Za tekmo veljajo one določbe, kakor po navadi.

— **Javna varnost** je postala zadnji čas že taka, da je občinstvo postalo opravičeno nezaupno in vznejevoljeno. V tivolskih sprehajališčih napadi, vlom v Narodnem domu, vlom v Wettachovo vilo, vlom v trafiko na državnem kolodvoru — in najlepše še vlom v sodnijske pisarne v Kamniku. Vse to da nekaj misliti in občinstvu bi priporočali, da bi na sumljive ljudi, ki se potepajo po mestu in okolici, opozorili v to poklicane faktorje, saj je čisto gotovo, da jih kot tujci sami ne vedo razločevati od domačinov. Za kamniški slučaj je pa značilno, da je bil nekako ob času delikta v sodnijskem poslopu viden domačin tamošnjega okraja, ki je zaradi vlomov predsedel v ječah že več let in bi morda ta vedel kake podatke, saj zločincev gotovo več pozna, kakor marsikdo drugi.

— **C. kr. deželni plačilni urad v Ljubljani** na cesarja Jožefa trgu bo dne 7., 8. in 9. oktobra 1913 zaradi glavnega snavenja uradnih prostorov strankam zaprt.

Kinematograf »Ideal«. V petek, 3. oktobra specialni večer. 1. Na obrežju Skagena. (Potovalni film.) 2. Usodepolna fotografija. (Krasna veseloigra Nordiskfilm Co.) 3. Prijateljska usluga. (Amer. drama.) — Samo zvečer od 7. naprej. 4. Skrbno negovanje. (Veseloigra Nordiskfilm Co.) — Samo zvečer od 7. naprej. 5. Drama v starem mlinu. (Senzacionalni dramatični igrokaz Nordiskfilm Co. v 2 dejanjih z Lili Beck.) — Pri vseh predstavah. 6. Stroga roka. (Amer. humoreska.) — V soboto, 4. oktobra: Kadar zvone zvonovi. (Pretrsljiva življenska slika s Hanny Wiesse.)

Zopet na prostem. Pred kratkem je prišel iz mariborske kaznilnice, kjer je odsedel 3 in polletno ječo sodišču in varnostnim oblastim dobro znani 27letni Ivan Pavlič iz Vodic, ki je že svoj čas odsedel 5letno ječo, seveda edino zaradi vlomov in raznih tatvin, katere je izvršil po Kranjskem, v Ljubljani pa je takrat postal pravi strah trgovcem in privatnim strankam, pri katerih je izvršil nebroj vlomov. Prijet je bil trikrat, a vedno ušel na ta način, da si je v svoji gibčnosti slekel suknjič, odnosno pelerino, kar je ostalo v rokah zasledovalca, sam jo je odkuril, kar so ga nesle pete. Ko je neko noč poskušal svojo srečo zopet pri II. državni gimnaziji, je bil po stražnikih preplašen, da je hotel skočiti čez omrežje, kjer je pa v svojo nesrečo obvisel na koničasti ograji med nehom in zemljo, nakar ga je policija uklenila in privedla v zapor. Preiskava je dokazala potem nebroj tatvin in vlomov, ki jih je »Janče« izvršil in tudi doma so dobili lepo zalogo raznih pokradenih predmetov. Zato je dobil pred pogoto 3 in pol leta in prisilno delavnico, a je bil tako »priden«, da so mu to odpustili, ker pravi, da ne bode več kradel. Pavlič se je predstavljal po raznih lokalih za akrobata, je »jedel« meče, gorečo smolo in drugo, a si pri tem ogledal prostore za ponoči.

Rečno dosegel svoj cilj. Včeraj so v tukajšnjo prisilno delavnico pripeljali 49letnega oženjenega pohaj-

kovača Karla Schindlerja iz Knezove v celovškem okraju. Možakar se je s svojo boljšo polovico potepal že leta in leta po svetu in prišel nešteto krat po odgonu domov, v zadnjem času pa, kakor pravi mu je začela povsod presti slaba in sicer tako, da se naposled ni zamogel izogniti nemili usodi.

Tatvina. Snoči okoli pol 8. ure je bila v veži hiše št. 21 v Rožni ulici tržnemu redarju Franu Permetu s kolesa ukradena 11 K vredna karbidna svetilka. Tat je popolnoma neznan.

Narodna obramba.

Iz Jesenic. V nedeljo, dne 5. oktobra priredi ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda vinskotrgatev pri »Arhu« na Savi.

Vinsko trgatve spojeno s plesom in drugim zabavnim sporedom priredi podružnica Ciril in Metoda v Senožečah v nedeljo, dne 12. oktobra v gostilniških prostorih g. Mlakarja v Senožečah, h kateri se vsi prijatelji družbe najvjudneje vabijo. Spored se objavi v najkrajšem času. — Odbor.

Društvena naznanila.

Akademsko ferijalno društvo »Prosveta« je imelo v torek zvečer pri Novem svetu svojo 10. občno zbor, ki ga je otvoril predsednik gospod Zorman, — idrijska podružnica je poslala k občnemu zboru svojega zastopnika, istotako tudi »Slovenija« na Dunaju. Zapisnik zadnjega občnega zbora se odobri. Iz predsednikovega poročila posnamemo, da je imela »Prosveta« 53 ljudskih knjižnic. »Prosveta« je s svojo lanksejeto obrambno razstavo položila tudi temelj za obrambni muzej. Razstava se je prenesla iz Ljubljane tudi v Trst, Gorico, Maribor in Celje. Predsednik je opozarjal nato tudi na težkoče pri ustanavljanju ljudskih knjižnic pri razvil program za delovanje v prihodnjem letu. Tajniško poročila se je bavilo v podrobnem s točkami, ki jih je bil omenil že predsednik v svojem poročilu, zlasti z obrambno razstavo in s podružnicami v Novem mestu, Mariboru in Idriji. Blagajniško poročila izkazuje 728 kron 06 vinarjev prebitka. Pri nato sledečih volitvah so bili izvoljeni: za predsednika gosp. Boris Slajmer, za odbornike gg.: Zorman, Bulej, Levec in Trtnik, za namestnike gg.: Štritof, Lusicki, za preglednika pa gg.: Štor in Pekle. — Končno se sklene, da naj »Prosveta« skliče ljubljanske javne knjižnice, da se združijo v nekako zvezo, ki boji potem jedro vseslovenske knjižniške zveze.

»Prometna zveza«. Odborova seja je sklenila dne 13. septembra, da se vsi kuponi za pobiranje za zastavo slovenskih članov »Prometne zveze« oddajo na predsednika Ivana Rekarja, Sv. Petra cesta št. 54 v Ljubljani v svrhu uničenja istih, ker na ime naše ljubljanske skupine J. J. železničarjev ne dovoljujemo nikakršnega pobiranja za zastavo. Državni železničarji naj na svoje ime nabirajo, kar hočejo, na naše ime pa ne dovolimo ničesar. — Ljubljana, dne 3. oktobra 1913. — Za odbor: Ivan Rekar, t. č. predsednik.

Deželna zadruga brivcev, frizerjev in lasničarjev v Ljubljani je imela v torek, dne 30. septembra, v restavraciji pri Starem Rimljanu svoj izredni občni zbor pod predsedstvom načelnika g. E. Franchettija, katerega se je udeležilo nad 40 članov in v zastopstvu državne obrtniške oblasti g. dr. Steska, v zastopstvu mestne obrtne oblasti pa gosp. dr. Berce. Iz poročila gosp. načelnika posnamemo, da je imela zadruga včlanjenih 90 mojstrov in da je imela 6 filialk. Zapisnik zadnje redne seje se odobri šele na prihodnji redni seji. Nato se odobri na predlog pregledovalcev računov gg. Ivana Gjuda in Ogriča računski zaključki za poslovno dobo od leta 1908. do 1913., ter podeli sedanjemu odboru absolutorij, bivšemu odboru pa se absolutorij odreče. Vsled pomankljivega knjigovodstva namreč ni bilo mogoče udeležiti pravega stanja končno pa je sedanje načelnništvo ugotovilo, da znašajo aktivna 31. decembra 1912 vsoto 1171 K 37 vin., vsled tega izkazuje blagajna sedaj 1093 K 03 v dohodkov in nepokritih 1084 K 42 v. Razvila se je nato daljša debata o novem delavnem redu in podpor. skladu. Za ustanovitev takega fonda se je sklenilo obligatno vplačilo 1 K mesečno, izplačevanje pa se prične šele po petih letih. Tozadnja pravila so bila sprejeta. Sklenilo se je nato, da naj zdravniki ordinirajo in dajejo zdravila samo proti poznejšemu plačilu bolniške blagajne. Na deželno vlado se napravi tudi vloga zaradi točnega zapiranja in odpiranja obrtovalnic. V razgovor je prišlo nato še nekaj internih zadev.

nakar je načelnik gosp. Franchetti zaključil zborovanje.

Društvo jugoslovanskih uradnikov denarnih zavodov — krajevna skupina Ljubljana priredi prihodnji torek, dne 7. oktobra ob 8. zvečer v restavraciji Mraka na Tržaški cesti svoj IV. prijateljski sestanek. Ker se bo na tem sestanku razpravljalo o raznih težnjah društva in uradništva denarnih zavodov, vabimo vse gg. tovariše — člane, naj se sestanka zanesljivo vsi udeležijo. Dobrodošli pa so tudi gg. tovariši — nečlani. — Odbor.

Prostovoljno gasilno društvo v Mostah vabi na veliko vinsko trgatve, ki se vrši v nedeljo, dne 5. oktobra 1913 v gostilniških prostorih g. Novaka po domače »pri Trčku« (pod lipo) v Mostah. — Spored: Ob 3¹/₂ popoldne spreved viničaric in viničarjev na dekoriranih vozih iz Most po Zaloški cesti, Cegnarjevi ulici, Bohoričevi ulici, Martinovi cesti, Zeleni jami, Društveni ulici, Seli, na prostor vinske trgatve. Godba in še druge zanimive zabave. — Začetek ob 4. popoldne. Vstopnina za osebo 30 vinarjev. — Ker je čisti dobiček namenjen v pokritje stroškov nove mehanične lestve, se preplačila hvaležno sprejemajo.

Prostovoljno gasilno društvo na Rečici pri Bledu priredi svojo letošnjo vinsko trgatve dne 5. oktobra v restavraciji »Mangart« na Rečici. Prijatelji sladkega grozdja in zabave se vljudo vabite!

V deveti deželi ni politike in prepira. V deveti deželi ni skrbi in čemernih obrazov, ni zaspencev in mevž. V deveti deželi je smeh in radost, je muzika in ples. Tam ni pomankljanja denarja, ne bankrotnega gospodarstva. Denar se usiplje in grozdje in sadje vabi v vej in se samo ponuja ustom: Trgaj in jej! V deveti deželi so zale mladenke in brhki fantje. Kdor je star, postane mlad. Kdor je mrzel, postane vroč. V deveti deželi imajo nad vse modro upravo, ki igraje in za zabavo vrši svoje dolžnosti. Policaji in čuvaji javnih pravic so za smeh in kratek čas. Izzivanje smatrajo za šalo, prestopke paragrafov za razveseljevanje. Kdor je obsojen na denarno globo, plača z veseljem smehom, kdor mora v zapor, stopa vanj vriskaje, kakor bi šel k svatbi. Kajti v deveti deželi imajo jetnišnico, modernim načelom humanitarnosti primerno, opremljeno z vsemi udobnostmi, samo radi tega, da se človek oddahne od trdnopolnega razveseljevanja. V ti deželi se ljubi in smeje, pleše in poje do belega dne! V ti deželi ni hinavcev in licemerov, ne bigotnikov in moralistov. Ljubezen in smeh, muzika in ples — to je pravilo teh dobrih, odkritih ljudi. A kje je ta dežela? Povemo vam »a uho: pridi v nedeljo v Kamnik na Sokolovo vinsko trgatve«.

Prosveta.

Gledališko društvo na Jesenicah naznanja, da vprižori v nedeljo 5. t. m. ob pol 8. zvečer v dvorani pri »Jelenu« na Savi občepriznano (tridejansko farso) »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«, spisal Iv. Can'ar. Že ime Cankar mora zadovoljevati, da omikanega človeka naravnost pozove k posetu te predstave. Zato upamo, da bo udeležba obilna in prosimo točnega poseta, ker ni naša krivda, ako moramo čakati z začetkom večasih do osmih, ampak onih, na katere moramo čakati. To je prva izvirna prireditev letošnje seziije in opozarjamo posebno one, ki ljubijo poleg drugega tudi zabavo.

Književnost.

— **Upraviništvo »Novih Akordov«** naznanja, da se je 5. številka »Novih Akordov« razposlala pomotoma pred natisom priloge ter bo vsled tega 6. številki priložena glasbeno - književna priloga imela dvojni obseg.

— **»Novi Akordi«.** Izšli sta v založništvu L. Schwentnerja 4. in 5. zvezek »Novih Akordov«. Zvezek 4. vsebuje: Stanko Premrl (Ljubljana), »Meunet« za klavir, Emil Adamič (Trst) »Trobentice« za otroški zbor in klavir, Janko Ravnik (Praga) »Pozdrav iz daljave« za en glas in klavir, Peter Jerab (Litija) »Jutro« za moški zbor. Zvezek 5. vsebuje: Fran Gerbič (Ljubljana) »Mazurka« za klavir, Emil Adamič (Trst) »Vasujejo...« za mešan zbor, Stanko Premrl (Ljubljana) »Kdo je to?« za en glas in klavir, Emil Adamič (Trst) »Otroške pesmi: »Ga - ga!« za en glas in klavir.

Podpirajte dijaško podporno društvo »Radogoj« v Ljubljani.

Telefonska in brzojavna poročila.

Skupni ministrski svet.

Dunaj, 3. oktobra. Danes dopoldne ob 11. se je vršila skupna ministrska konferenca, katere sta se udeležila tudi šef generalnega štaba baron Conrad in admiral Haus. Konferenca se je bivala najprej z vprašanjem sklicanja delegacij, ki se sestanejo zadnji teden oktobra ali pa začetkom novembra. Zborovala bodo najbrže 2—3 tedne. Pred vsem se predlože delegacijam naknadni krediti za refundacijo stroškov v dobi vojaške pripravljenosti, ki znašajo okrog 464 milijonov kron. Opoldne je bila seja prekinjena, nadaljuje se popoldne in morda še jutri. Določila bo skupni proračun od 1. januarja do 30. junija 1914, in se bo posvetovala o vojaških zahtevah. Trdi se, da se bo v principu rešilo le vprašanje zvišanja rekrutnega kontingenta. Najbrže bodo obveljale zahteve vojne uprave. Tudi revizija trgovskih odnošajev z balkanskimi državami pride na razgovor.

Pašić na Dunaju.

Dunaj, 3. oktobra. Srbski ministrski predsednik Pašić je imel ob 10. dopoldne nad uro trajajočo konferenco. Vpisal se je nato v kabinetni pisarni v sprejemno pošto in posvetoval z ravnateljem kabinetne pisarne Schiesslom. Opoldne je sestel s srbskim poslanikom Jovanovićem in pozneje z ravnateljem dunajskega »Bankvereina« Popperjem ter generalnim ravnateljem Hainom v zadevi orijentiranih železnic. Po konferenci z Berchtoldom je izjavil Pašić: »Pri nas v Srbiji imamo najboljšo voljo in željo, da končno prijateljsko uredimo svoje razmerje napram Avstriji. Vsa politična vprašanja, v katerih smo bili različnega mnenja, so rešena, med nami je urediti samo še vprašanja komercialnega in prometno - tehničnega značaja. V tem oziru ne obstajajo načelna nasprotstva. Smatram za gotovo, da se bo našel način, ki bo združeval naše medsebojne interese v pravični meri. Dobil sem prijeten vtisk in prepričanje, da vlada tudi na avstrijski strani dobra volja za definitiven sporazum. Delujem v sporazumu z Jovanovićem, ki bo vodil nadaljnja pogajanja. Stvar je v najboljših rokah.

Praška mestna hranilnica in deželno posojilo.

Praga, 3. oktobra. Praška mestna hranilnica je odpovedala deželniemu odboru v maju dano posojilo 8 milijonov kron s 1. februarjem prihodnjega leta. Upravna komisija je sedaj naznanila hranilnici, da je pripravljena odplačati posojilo v 4 polletnih obrokih. Obenem je upravna komisija zaprosila hranilnico, da naj zniža obrestno mero, ki znaša po pogodbi 1 $\frac{1}{4}$ % nad diskontom Avstro - Ogrske banke, na 1% nad to obrestno mero.

Predarski deželni zbor.

Inomost, 3. oktobra. Predvčerajšnji predarski deželni zbor je razmotril tudi samostojnost Predarske. Tudi tam naglašajo potrebo čisto nemške uprave in to ker grozi tej kronovini pogin, ker je v Bludencu med 100 šolskimi otroci 28 italijanskih otrok.

Ogrske finance.

Dunaj, 3. oktobra. Včeraj je imel konsorcij za ogrsko državno posojilo pod predsedstvom barona Louisa Rothschilda sejo, ki je vzela na znanje, da hoče izdati ogrski finančni minister za pokritje svojih potrebščin v znesku 150 milijonov kron 4 $\frac{1}{2}$ % državne zadolžnice, ki zapadejo 1. aprila 1916 v plačilo in v svojo izmenjavo 1. januarja 1914 zapadlih 250 milijonov 4 $\frac{1}{2}$ % zadolžnic

enake zadolžnice v isti višini, ki zapadejo 1. oktobra 1916.

Ogrska srednješolska reforma.

Budimpešta, 3. oktobra. Naučni minister je naročil naučnemu senatu, da naj izdela reformo pouka v srednjih šolah. Latinščina naj se ne poučuje več v prvem razredu in naj se nadomesti z nemščino.

Političen atentat na Reki. — Arhiv v vladni palači razdejan.

Reka, 3. oktobra. Danes ponoči ob pol 1. je vzbudil celo mesto strahovit pok, kateremu je sledil sunek, kakor potres. Ljudje so bežali v pantičnem strahu na ulice in se zbrali na »Piazza municipale«, kjer je bil izvršen bombni atentat.

Eksplodizija

se je zgodila v takozvanem arhivnem traktu vladne palače, ki je bil napol razdejan. Deli bombe so prileteli tudi na trg ter tam eksplodirali. En del je padel na policijsko poslopje, vendar pa ni napravil nobene škode. Na vladni palači so popokale šipe.

Policija je poslopje takoj obkrožila in začela s preiskavo. Izkazalo se je, da ni bil noben človek ubit in nobeden ranjen. Preiskava ni imela nobenega uspeha. O atentatorju do sedaj ni sledi.

Glede motiva za atentat se trdi, da gre brez dvoma za političen atentat.

Zdi se, da ni nameraval atentator atentata na gubernatorja grofa Wickenburga, marveč samo nekaj važnih aktov Zarjuje se, da so bili v arhivu spravljani razni spisi in protokoli, ki se tičejo spora med bivšim mestnim zastopstvom in gubernatorjem Wickenburgom, ki je sedaj tudi komisar. Uradna preiskava je dognala, da je bila

bomba napolnjen z dinamitom, žrebli in s svinčnimi krogli ter strokovnjaško izgotovljena, najbrže v nekom budimpeštanskem laboratoriju. Atentator je bombo položil v prvih nočnih urah v sobo in zažgal vrstico, ki je bila nad 4 metre dolga. V neposred. bližini se nahajala tudi stanovanje grofa Wickenburga, ki pa sam ni bil navzoč. Škoda je precej velika ter znaša več tisoč kron. Prebivalci bližnjih hiš trde, da so videli pred eksplozijo nekega mladega moža, ki je bežal izpred palače; sodijo, da je bil to atentator. Eksplozija je uničila tudi več važnih fasciklov.

Drugi lokalni ogled ob 9. dopoldne je našel pred oknom sobe, v kateri se je zgodila eksplozija, odtiske stopal. Policija je danes dopoldne aretirala tri osebe ter trdi, da je bil atentat brez dvoma političnega značaja.

Policija je dognala, da je atentator Italijan;

njegovi nagibi so bili političnega značaja. V sobi v bližini bombe so našli iztis tržaškega »Piccola« z dne 25. avgusta.

Kolera.

Budimpešta, 3. oktobra. V Budimpešti so konstatirali na nekem nemškem parniku en slučaj kolere. V provinciji so bili priglasi širje novi slučaji.

Sarajevo, 3. oktobra. V Bosanskem brodu je zbolel en deček za kolero. V dveh drugih okrajih so konstatirali po en slučaj. V okraju Bjelina ni nobenega za kolero bolnega več.

Francoska in Španska.

Pariz, 3. oktobra. Glede francosko - španskega zblizanja poroča madridski poročevalec »Echo de Paris«, da mu je izjavilo več diplomatičnih oseb, da je podlaga za entento že dana. Med Francosko in Špansko vlada popolen sporazum, tako glede skupnega nastopa v Maroku, kakor glede mornariške politike v Sredozemskem morju. Angleška vlada je posredovala, da so se odstranile prve težkoče.

Kitajska.

London, 3. oktobra. »Morning-post« poroča iz Šangaja, da se vrši volitev predsednika kitajske republike 5. t. m., volitev podpredsednika pa 6. t. m. Novi predsednik prevzame posle 10. oktobra.

Tretja balkanska vojna.

Belgrad, 3. oktobra. Tukajšnji listi objavljajo podrobna poročila o zadnjih bojih pri Debru, in vsa poročila soglašajo v tem, da presega groza teh bojev vse, kar se je kdaj zgodilo na Balkanu. Debra sami je skoraj popolnoma razdejana.

Belgrad, 3. oktobra. Vojvoda Putnik je odredil, da se ne vpokličejo več nobene rezerve srbske vojske, ker sedanje število vojakov proti Albancem popolnoma zadostuje.

Pred četrto balkansko vojno.

Dunaj, 3. oktobra. Zloglasna »Reichspost« izve iz diplomatičnih krogov, da je turški poslanik Husein Hilmi paša izročil Berchtoldu noto porte, v kateri prosi za podpiranje v vprašanju Egejskih otokov.

Carigrad, 3. oktobra. Heran beg Abro pride v Atene, da se nadalje pogaja z grško vlado. V turških vladnih krogih dementirajo vesti, da bi hotela Turčija pogajanja zavleči. Nasprotno hoče Turčija v vprašanju vakufov nekoliko odnehati.

Carigrad, 3. oktobra. Šest na smrt obsojenih Grkov je bilo snoči v Odrinu obešenih.

Za albanske roparje.

Solun, 3. oktobra. Ker je italijanska vlada odklonila dobavo 12.000 pušk provizorični albanski vladi, bo prevzela Avstrija to dobavo (in plačal bo?).

Solun, 3. oktobra. Z ozirom na to, da upa vlada v Valoni z vsoto gotovostjo, da bo mednarodna komisija priznala mesto Chimaro Albaniji, je poslala tja 70 albanskih orožnikov, da mesto okupirajo.

Rim, 3. oktobra. Med Izmail Kemal in Esad pašo se vrše po prizadevanju avstrijskega in italijanskega konzula pogajanja. Mednarodna kontrolna komisija se bo najkasneje 10. oktobra polnoštevno zbrala v Valoni. Vsi delegati, razen francoskih, so že dospeli v Valono.

Valona, 3. oktobra. Grške oblasti zasledujejo Albance v Korici in drugod, da ne bi nastopali pred mejno komisijo kot Albanci. Mnogo Albancev je ujetih.

Rim, 3. oktobra. »Agenzia Stefani« poroča iz Bitolja: Mednarodna komisija za določitev južnoalbanskih mej čaka samo še na francoske delegate, da prične z delom.

Kelmoraj, 3. oktobra. Princ Wied pride sredi oktobra na Dunaj in potuje potem naprej v Rim, da izve pogoje, pod katerimi bi ga proglasili za albanskega kralja. Šele ko bo poznal te pogoje, se bo odločil, ali kandidira, ali ne.

Turško armadno povelje. — Napoved novih vojev.

Carigrad, 3. oktobra. Generalisimus Izet paša je izdal na turško armadno dnevno povelje, v katerem naznanja sklenitev miru med Bolgarsko in Turčijo. Dnevno povelje pravi nadalje: Armada naj vztraja na začrtani poti. Že bližnja bodočnost dovede lahko turško vojsko do večjih uspehov in lahko se zgodi, da turška vojska zopet pribori, kar je bilo izgubljenega.

Srbski moratorij.

Berolin, 3. oktobra. Na mero-dajnih mestih se razmotriva vprašanje podaljšanja moratorija. Definitivno naj preneha moratorij z 31. decembrom. Če bi pa bile operacije proti Albancem prej končane, bi se moratorij ne podaljšal več.

Bolgarska in Turčija.

Carigrad, 3. oktobra. Generalno ravnateljstvo carinske uprave naznanja, da je prenehal izjemni tarif za bolgarske pošiljave z dne 21. sep-

tembrom. Na te pošiljave je naložena 10% carina in morajo imeti izvirni certifikat.

Solun, 3. oktobra. Tu krožijo vesti, da je prišlo pri Gumulžini do boja med enim bolgarskim pešpolkom in turškimi četaši. Bolgari so bili baje poraženi.

Bolgarska in Rusija.

Petrograd, 3. oktobra. Novi bolgarski poslanik v Petrogradu Radko Dimitrijevič je izjavil v nekem intervjuu, da je prišel na to mesto, ker bolgarska vlada želi izravnati nesporazumljenja. Upa, da bo prijateljstvo med Rusijo in Bolgarsko tudi v bodoče neomajno.

Bolgarska mobilizacija.

Pariz, 3. oktobra. Bolgarska je mobilizirala zadnji letnik rezerv.

Gospodarstvo.

— Srečke. Pri srečanju turških sreč v Carigradu je zadel glavni dobiček 200.000 frankov števila 952.975, po 4000 frankov pa št. 497.586 in 1.934.179.

Današnji list obsega 6 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Ustna voda

KALODONT
Zobna krema

Ako vam je drago zdravje, čitnice za lysoform, dva ali štiri elegantna, pozlačena desinfekcijska aparata in zraven spadajoče table. Samo poštino (70 vin.) plača prejemnik. Kemik Hubmann, Dunaj, XX., Petraschgasse 4.

Mavrodaphne. Malvazijec
Specialiteto
„ACHAIA“, d. d. za prod. vina.
PATRAS, (Grško)
kot zdravilna in namizna vina nedosežna.
Grška vina (mila, sladka, pitna) vsi poznavci posebno cenijo.
Glavna zaloga 4298
Sigm. Winter, Dunaj, III/1.

Meteorološko poročilo.
Višina nad morjem 300-2 Srednji zračni tlak 730 mm

Oktober	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
2.	2. pop.	738.0	18.1	sr. jug.	jasno
3.	3. zj.	739.1	13.8	st. zah.	"
3.	7. zj.	739.1	7.9	sl. sever.	"

Srednja včerašnja temperatura 14.6°, norm. 12.6°. Padavina v 24 urah 0.0 mm.

Z današnjim dnem vsak dan
sveže preste
v pekarni
BIZJAK, Poljanska cesta 25.

Zahvala.

Povodom pretresljive izgube naše ljubljene matere, stare matere, tašče in sestre, gospe

Marije Majcen

posestnice

se nam vsled ogromne udeležbe ni mogoče posamezno zahvaliti, zato izrekamo za tako častno spremstvo blage rajnice na zadnjem njenem potu vsem sorodnikom, prijateljem in znancem iskreno zahvalo. Osebito se zahvaljujemo čast. duhovščini, cenj. gosp. uradnikom vseh uradov, učiteljem in šolskemu vodstvu za spremstvo mladine, nadalje slav. telovadnemu društvu »Sokol«, gasilcem ter vsem darovalcem prelepih vencev.

Vsi, ki ste počastili nepozabno rajnico na zadnjem potu, sprejmite najiskrenejšo zahvalo!

V Mokronogu, dne 2. oktobra 1913.

Zalujoči ostali.

Posojila

po vseh kombinacijah na poljubno število let. Istotako plačanje starih dolgov in zjedinitje v novo posojilo pod mnogo ugodnejšimi pogoji. Diskretno in kulantno posredovanje. Priporoča se prošnje pisмено vlagati na naslov »Kreditna pisarna v Ljubljani, Elizabetna cesta št. 4. 3346 : : Za korespondenco je priložiti 30 vinarjev v znakmah. : :

POZOR!

Vile, stanovanjske hiše stavbne parcele v mestu kot v okolici se pod jako ugodnimi pogoji prodajo.

Posredovalnica za nakup in prodajo:

Valentin Accetto
Kolodvorska ulica šte. 8.

Nič ne pomaga!

Vse vpitje je glas vpljočega v puščavi. Ker prave angleške

gramofone in originalne **gramofonske plošče** dobite iz prve roke

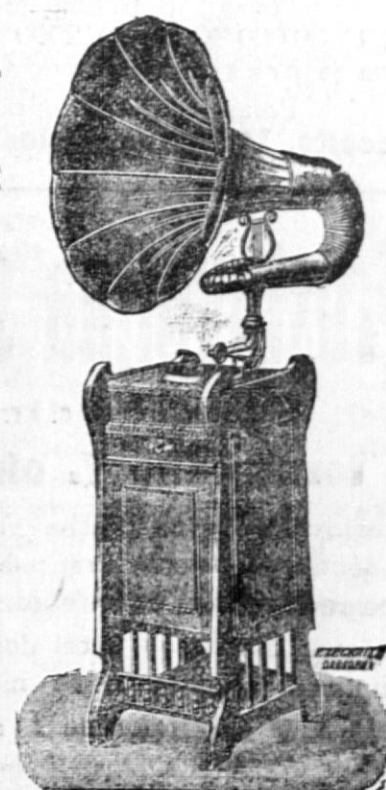
edino v moji trgovini. Caruso, Slezak, Demuth, Battistini, Selma Kurz in drugi svetovni pevci pojo vsaki dan v moji prodajalni

Sodna ulica 5, poleg c. kr. dež. sodnije.

Poslušanje popolnoma brezplačno.
A. Rasberger, Ljubljana.

Glavni zastopnik: The Gramophone Co. Limited. London, Avstrijske gramofonske družbe na Dunaju, Homophon Compny Berlin.

Velike godbene automate vedno v zalogi.
NOVOST! Samograjajoči klavir z navijanjem na pero. NOVOST!
3513 Od dobrega najboljši!
Lastna delavnica za popravila. Ceniki franko!

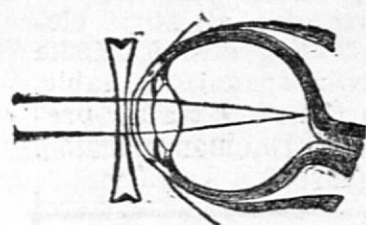

Vprašajte

svojega hišnega zdravnika, ki Vam potrdi, da v nobenem gospodarstvu ne sme manjkati dobrega razkužila. Za umivanje ran in ranitev, za razkuževanje ob bolniški postelji, za intimno damsko toaletto (irigacijo) je najboljšje porabljati

LYSOFORM

1—2% raztopline. Lysoform je preiskušeno, že desetletja pripoznano in znanstveno preiskano razkužilo. Dobiva se z navodilom vred v vsaki lekarni in drogeriji, originalna steklenica 80 vinarjev. Zanimivo knjigo o »Kaj je higijena?« na zahtevo zastoni A. HUBMANN, referent »Lysoformwerke« Dunaj, XX., Petraschgasse 4.

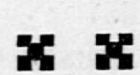
Optik in špecialist.

LJUBLJANA,

Aparati, poljska kukala,
daljnogledi.Pogrešno navadno steklo
za očala. 2688

K. JURMAN

Optični zavod z električnim obratom.

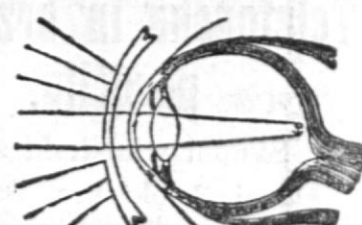

Optik in špecialist.

Selenburgova ulica št. 4.

Za prvovrstno optiko se jamči.

Popravila se izvršujejo v lastni delavnici.

Pravilna lega plošč, brušenih
po sistemu Perpha.

Lezioni italiane

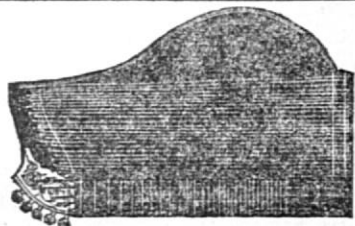
signorina Cavini Istitutrice italiana
(fiorentina) 3451

Gledališka ulica 10, I. nadstr.

Išče se kurjača

za dva kotla z vodnimi cevmi. Isti mora
biti izprašan, zdrav in ne čez 30 let
star. Ponudbe naj se odda z zahtevo za-
sluška in prepisi izpričeval na upra-
vištvu »Slov. Naroda« pod »Kurjač«.

Šofer

25 let star, vojaščine prost,
išče službe.Cenj. ponudbe pod »Šofer/3503« na
upravištvu »Slovenskega Naroda«.

Učitelj

nekdanji učenec prof. Umlaufov na Dunaju
poučuje igranje na citre.Pri pridni vaji uspeh gotov. Več se
izve v Ljubljani, Cojzova cesta 9,
pritličje, desno. 3253Radi prevelike zaloge
gramofonskih ploščoddajam nekatere
po 1 krono komad.
Plošče so garantirano nove in
stanejo drugače komad 4 krone.
Najnovejše Zonofon plošče, slo-
venske, lepe koračnice, valjčki,
kupleti itd. komad samo
K 1-80.Najkulantnejša zamen-
java starih obrabljenih
:: plošč ::Že rabljeni
godbeni automati
se prodajo pod ugod-
nimi pogoji.Gramofon atelije
A. Rasberger, Ljubljana

Sodna ulica šte. 5. poleg c. kr. dež. sodnije.

:: Moderci v vseh modernih oblikah ::

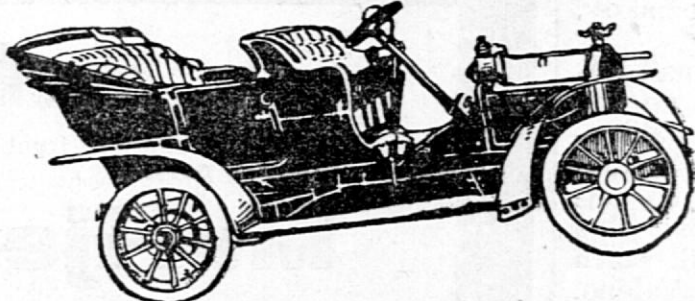
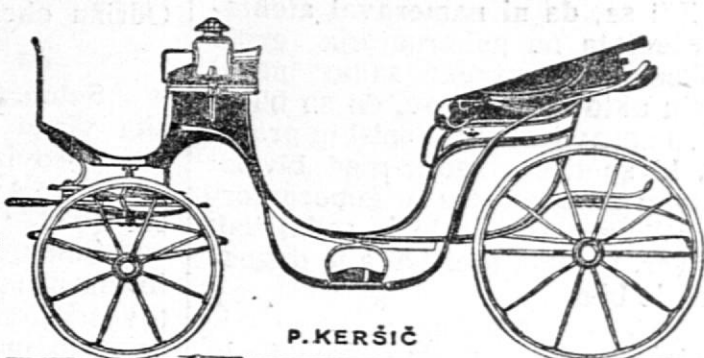
moderčki, potrebščine za moderce, rokavice, parfumerija, nogavice,
moderne vlasnice, broške, igle za klobuke, pajčolani, torbice itd.

vse v največji izbiri v modni trgovini za dame

P. Magdić, Ljubljana, nasproti glavne pošte.

Prva kranjska tovarna vozov Peter Keršič,
nasl. brata Oroszy

v Spodnji Šiški pri Ljubljani

prodaja zaradi prevelike zaloge vozov, eno- in dvo-
vprežne vozove pod ceno.Obenem priporoča svojo bogato zalogo drugih vozov ter
pošlje cenike brezplačno.Tudi vsa tozadevna popravila in dela se po najnižji ceni
izvršujejo. 2611Tovarna izdeluje tudi
avtomobilске karoserije za vse vrste avtomobilov.

P. KERŠIČ

ANGLO
zaloga čevljev

Anton Novak

Ljubljana,
Selenburgova ulica 7

zraven modne trgovine Magdić.

Za jesensko

sezono. :: ::

Priporoča novo došlo moderno obutev, katera je kljub nizkim cenam po
priležnosti in kvaliteti prve vrste in nadkriljuje vsako konkurenčno blago.16⁵⁰12⁵⁰

Proda se pod zelo ugodnimi pogoji

- 1) veleposestvo pri Litiji (z graščino in gospodarskim poslopjem), nad 270 oralov, lahko tudi več posestnikov skupaj,
- 2) novo zidana pritlična hiša v Rudniku pri Ljubljani, nekaj sveta zraven, za eno družino,
- 3) dve enonadstropni hiši na Selu pri Ljubljani, v katerih bližini se zida nova šola.

Povsod potrebna je v primeri z vrednostjo le prav mala glavica: ad 1) 30.000 K, ad 2) 2000 K, ad 3) 20.000 K. — S posestvom ad 1) združena je pravica lastnega lova — prijetno letovišče.

Pojasnila potom upravištva tega lista ali posredovalne pisarne Valentin Accetto, Ljubljana, Kolodvorska ulica šte. 8.

Prostovoljna sodna dražba premičnin!

S privoljenjem c. kr. okrajnega sodišča v Ribnici se bo pričela

v torek, dne 7. oktobra 1913 v župnišču v Ribnici

prostovoljna javna dražba vseh v zapuščino dne 22. septembra 1913 umrlega kanonika in dekana Franceta Dolinar spadajočih premičnin, posebno živine, gospodarskih potrebščin, orodja, pohištva, kuhinjske opreme itd. Pričetek dražbe ob 9. uri dopoldne in se bo ista nadaljevala tudi naslednji dan. Kupljeno premičnino se mora takoj plačati in odstraniti, oziroma odnesti.

V Ribnici, dne 2. oktobra 1913.

France Burger,

notarski substitut, kot sodni komisar.

Zastopnik za špirituoze

ki natančno pozna stroko in je na
Kranjskem in Štajerskem najboljše uve-
den pri prve vrste odjemalcih

se takoj sprejme

proti proviziji. — Ponudbe pod
„Brantweinbrennerei“ Nr. 12, Sušak - Reka.

„Zdravnik želodca“ je najboljši liker za želodec.

„Zdravnik želodca“ je najboljši liker za želodec.

Avstr. amerikan.
:: zaloga čevljev ::
Prešernova ul. 52.12⁵⁰16⁵⁰Naši čevlji po kakovosti,
:: priležnosti in eleganci ::
prekose vsako konkurenco.Zaloga slovitih „PALMA“
gumijevih podpetnikov.

Fr. P. Zajec

Ljubljana, Stari trg 9.

Zastopnik največjih tvornic tu in inozemstva
Favorite, Columbia, Jumbo, Eden, Zono-
phon, Avstr. gram. dr. „Angelj“ itd. itd.

Nad 20.000 plošč v zalogi.

Specialne plošče najslavnejših opernih pevcev
in pevk: Caruso, Szelezak, Naval, Demuth,
Battistini, Arnoldson, Destin, Selma Kurz itd.
Vsa popravila izvršujem v svoji lastni de-
lavnici točno in solidno. — Pri večjem od-
jemu popust. Ceniki brezplačno.

Gramofoni od K 20 naprej.

Plošče od K 1-30 naprej.